

Instytut Nauk Prawnych
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski

RECENZJA

**osiągnięć naukowych i aktywności naukowej dr. Michała Krzykowskiego,
sporządzona w związku z prowadzonym postępowaniem habilitacyjnym**

I. PRZEDMIOT I KRYTERIA OCENY

Przedmiotem niniejszej recenzji jest ocena, czy osiągnięcia naukowe dr. Michała Krzykowskiego, ubiegającego się o stopień naukowy doktora habilitowanego, spełniają wymagania określone w art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1668, t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 574). Zgodnie z przywołanym artykułem stopień doktora habilitowanego może otrzymać osoba, która spełnia następujące przesłanki:

- 1) posiada stopień doktora,
- 2) posiada w dorobku osiągnięcia naukowe albo artystyczne, stanowiące znaczny wkład w rozwój określonej dyscypliny,
- 3) wykazuje się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Kandydat otrzymał stopień doktora w 2012 r., zaś osiągnięciem naukowym wskazanym przez kandydata, o którym mowa w art. 219 ust. 1 pkt 2a ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce jest monografia naukowa pt. *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, która ukazała się w 2022 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (ISBN 978-83-8100-341-4).

Niniejsze postępowanie w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego zostało wszczęte w dniu 25 sierpnia 2022 r., zaś z dokumentacji sprawy nie wynika, iż kandydat ubiegał się już wcześniej o nadanie takiego tytułu.

II. SYLWETKA KANDYDATA

1. Stopień doktora

Dr Michał Krzykowski uzyskał tytuł doktora nauk prawnych (specjalność: prawo gospodarcze) na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Zasada dostępu stron trzecich w prawie Unii Europejskiej jako warunek konkurencyjnego rynku energii elektrycznej i gazu*. Stopień nadano uchwałą Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie z dnia 16 listopada 2012 r. Dysertacja została stworzona pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Marii Królikowskiej-Olczak, zaś recenzję sporządzili prof. dr hab. Janina Ciechanowicz-McLean oraz prof. dr hab. Kazimierz Strzyczkowski.

Warto wspomnieć, że już na etapie pracy magisterskiej (2007 r.) kandydat wyrażał zainteresowanie sektorem prawa energetycznego (który to konsekwentnie determinował jego dalszą karierę naukową), gdyż tytuł zawodowy magistra uzyskał na podstawie pracy pt. *Odnawialne źródła energii w prawie Unii Europejskiej*, napisanej pod kierunkiem tego samego promotora, co praca doktorska. Kandydat ukończył także studia podyplomowe, dbając o nieustanny proces samokształcenia i podnosząc kompetencje dydaktyczno-naukowe – jest absolwentem:

- studiów podyplomowych z zakresu europejskiego prawa i marketingu (2007) oraz funduszy europejskich (2008) na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego,
- studiów podyplomowych „Nowoczesna elektroenergetyka” na Politechnice Łódzkiej (2011).

2. Przebieg pracy zawodowej

Po obronie pracy magisterskiej kandydat został zatrudniony na stanowisku asystenta w Katedrze Prawa Gospodarczego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Następnie, po uzyskaniu stopnia doktora, od 1 stycznia 2013 r. pełni funkcję adiunkta w Katedrze Prawa Gospodarczego i Prawa Handlowego tej samej uczelni.

Oprócz pracy naukowej kandydat wykonuje także czynną praktykę zawodową – tytuł radcy prawnego uzyskał w 2014 r. (nr OL-1570, Okręgowa Izba Radców Prawnych w Olsztynie). Specjalizuje się, co oczywiste, w prawie konkurencji i prawie energetycznym. Dzięki tego rodzaju działalności kandydat zna rzeczywiste problemy środowiska przedsiębiorstw i odbiorców z branży energetycznej, co przekłada się na bardziej funkcjonalne ujęcie zagadnień naukowych, z oczywistą korzyścią dla praktycznego wykorzystania rozważań teoretycznych w obrocie gospodarczym. M.in. w toku wykonywania zawodu radcy prawnego kandydat

sporządza opinie i ekspertyzy prawne dotyczące interpretacji przepisów prawa energetycznego. Mają one istotne znaczenie, gdyż stanowią oczywiste rozwinięcie dorobku naukowego kandydata w ramach prowadzonej przez niego działalności gospodarczej. Ponadto kandydat wielokrotnie reprezentował przedsiębiorców w postępowaniach gospodarczych i administracyjnych, w szczególności przed Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki w sprawach o udzielenie, zmianę czy cofnięcie koncesji na obrót paliwami i energią.

3. Praca dydaktyczna

Wydaje się, iż praca dydaktyczna kandydata jest ściśle związana przede wszystkim z jego uczelnią macierzystą – Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie. Dr Michał Krzykowski prowadzi zajęcia na kilku kierunkach, zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych. Są to przede wszystkim przedmioty związane z prawem gospodarczym (np. prawo zwalczania nieuczciwej konkurencji czy europejskie prawo gospodarcze), ale także, co warto podkreślić, zajęcia związane *sticte* z prawem energetycznym.

Fakt ten zasługuje na podkreślenie – kandydat, jako koordynator zajęć związanych z bezpieczeństwem energetycznym, wywiera znaczny wpływ na kształtowanie nowych kadr naukowych i zawodowych, w tym potencjalnej kadry urzędniczej organów administracji.

Zaangażowanie kandydata oraz jego doświadczenie organizacyjne zostało dostrzeżone przez władze uczeni – pełni funkcję m.in. członka Rady Naukowej Centrum Biogospodarki i Energii Odnawialnych UWM w Olsztynie, członka Senatu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie na kadencję 2020–2024 czy członka Komisji ds. Promocji i Kontaktów z Samorządem Terytorialnym Wydziału Prawa i Administracji UWM w Olsztynie. Jest także laureatem nagród Rektora UWM w dziedzinie naukowej i organizacyjnej.

4. Działalność ekspercka

Kandydat stanowił głos ekspercki w zespole oceniającym w ramach konkursu Branches (Branches Award – H2020, No. 101000375) „Boosting Rural bioeconomy networks following multi-actor approaches” (od grudnia 2021 r. do lutego 2022 r.). Ponadto w 2017 r. brał udział w przygotowaniu stanowiska Stowarzyszenia Prawa Konkurencji w ramach konsultacji społecznych dotyczących nowelizacji ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jest też członkiem Stowarzyszenia Prawa Konkurencji oraz członkiem rady doradczej (External Advisory Board) National BIOECONOMY Network Poland – NBN PL. Kandydat sporządzał także recenzje prac naukowych publikowanych w czasopiśmie zarówno krajowych, jak i międzynarodowych. Ponadto zrealizował cztery projekty naukowe (dofinansowane z następujących podmiotów: NCBiR – Program Strategiczny – Zaawansowane Technologie Pozyskiwania Energii, Narodowe Centrum Nauki – projekt

krajowy „Grant promotorski”, projekt międzynarodowy finansowany z programu Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego), w tym jeden w ramach którego pełnił funkcję kierownika etapu (projekt międzynarodowy finansowany z programu Horyzont 2020).

5. Aktywność konferencyjna

W toku działalności akademickiej kandydat brał udział w szeregu krajowych lub międzynarodowych konferencji naukowych i warsztatów, w tym w ponad 30 już po uzyskaniu stopnia doktora. Spośród wydarzeń tych warto wyróżnić te dotyczące tematów energetycznych:

- Międzynarodową Konferencję Naukową „**Biorefinery for Food, Fuel and Materials**”, org. WUR (Holandia), 7–10.04.2013 r.; poster oraz abstrakt z J.J. Ziętym: *Qualification of a biomass as a renewable energy source as a substrate for bioethanol production*;
- XVIII Ogólnopolska Konferencja Naukowa „**Zagadnienia Surowców Energetycznych i Energii w Gospodarce Krajowej**”, org. IGSMiE PAN w Krakowie, 12–15.10.2014 r.; temat wystąpienia: *Ochrona odbiorców wrażliwych energii elektrycznej i paliw gazowych – uwarunkowania prawne*;
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa „**Energy Systems Conference 21st Century Challenges**”, org. The Energy Institute, Londyn, 14–15.06.2016 r., poster: *Nord Stream 2 project in context of central and east European countries energy security*,
- Międzynarodowa Konferencja Naukowa „**International Conference on the Sustainable Energy and Environmental Development**”, org. IZE AGH w Krakowie, 11–14.11.2017 r., postery z J.J. Ziętym, E.Olba-Zięty i J.Gołaszewskim: *The assessment of the security level of power supplies regarding to objects of critical infrastructure* oraz *Economic and legal aspects of direct processing of sugar beet to ethanol*,
- Ogólnopolska Konferencja Naukowa „**Energetyka i prawo energetyczne. Stan obecny i perspektywy rozwoju w 100-lecie ustawy elektrycznej z 21 marca 1922 roku**”, org. Instytut De Republica, 18–20.05.2022 r.; temat wystąpienia: *Potrzeba zapewnienia bezpieczeństwa cybernetycznego w elektroenergetyce – kierunki zmian legislacyjnych w prawie Unii Europejskiej*.
- **Międzynarodowe warsztaty naukowe:**
  - „Unpacking the Legal content of the Clean Energy Package”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 14–15.06.2018 r.
  - „What is the impact of the Achmea judgement on investment and dispute settlement in the EU energy sector?”, org. European University Institute/ Florence School of Regulation, Paryż, 16.11.2018 r.,

- Międzynarodowe warsztaty naukowe „The Geopolitics of Energy Transformation – Impact on Europe”, org. European University Institute/ Florence School of Regulation, Florencja, 16.04.2019 r.
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „Regulation and Integration of Renewable Energy organizowanych przez Florencką Szkołę Regulacji”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 13–16.05.2019 r.
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „FSR Policy Workshop: Sector Coupling 2.0: Power to Gas in the EU Decarbonisation Strategy”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 17.05.2019 r.
- Międzynarodowe warsztaty naukowe „Summer School on the Regulation of Energy Utilities”, org. European University Institute/Florence School of Regulation, Florencja, 24–28.06.2019 r.

III. DOROBEK NAUKOWY

Obszar badawczy kandydata obejmuje przede wszystkim regulacje sektorowe, nie unika on także zagadnień dotyczących prawa gospodarczego – ochrony konkurencji i konsumentów, w oczywisty sposób powiązanych z sektorem energetycznym. Tym samym kandydat pozostaje w zasadzie w obrębie jednej płaszczyzny badawczej, co może spotkać się z zarzutem zbyt wąskiej specjalizacji i zbyt małej interdyscyplinarności.

1. Sektor energetyczny

Obszar ten jest szczególnie istotny w dorobku kandydata, który podczas swojej dotychczasowej kariery konsekwentnie i wytrwale realizował wybrany na początku drogi zawodowej zakres tematyczny. Dzięki temu powstałe publikacje są niezwykle spójne, wyznaczają pełną drogę rozwoju i tworzą ciekawy przekrój warsztatu naukowego dr Michała Krzykowskiego na przestrzeni lat.

Kandydat szczegółowo rozpatruje zarówno regulacje krajowe, jak i unijne, ze szczególnym uwzględnieniem unormowań dotyczących odnawialnych źródeł energii. Wśród prac z tego zakresu można wskazać m.in.:

- M. Krzykowski, J. Zięty, *Kwalifikacja biomasy jako odnawialnego źródła energii w procesie produkcji bioetanolu – wybrane aspekty prawne*, „Polityka Energetyczna” 2013, t. 16, z. 3,
- M. Krzykowski, J. Zięty, *Nowy system wsparcia instalacji spalających biomasę – problematyka prawna*, „Polityka Energetyczna” 2016, t. 19, z. 3,
- M. Mariański, J. Zięty, E. Olba-Zięty, A.W. Bauknecht, M. Krzykowski, *Prawne aspekty wspierania funkcjonowania biorafinerii w Polsce i niektórych państwach UE*, [w:] M.

- Stolarski, J. Gołaszewski (red.), *Biorafineria lignocelulozowa – uwarunkowania środowiskowe, energetyczne i społeczno-ekonomiczne*, Olsztyn 2015,
- J.J. Zięty, M. Krzykowski, *Regulacje prawne dotyczące budowy i eksploatacji biorafinerii lignocelulozowej*, Olsztyn 2015,
  - E. Olba-Zięty, J. Gołaszewski, M. Krzykowski J. Zięty, H. van Klink, *Economic and legal aspects of direct processing of sugar beet to ethanol*, „IOP Conference Series: Earth and Environmental Science” 2019, Vol. 214;
  - J.J. Zięty, E. Olba-Zięty, M.J. Stolarski, M. Krzykowski, M. Krzyżaniak, *Legal Framework for the Sustainable Production of Short Rotation Coppice Biomass for Bioeconomy and Bioenergy*, „Energies” 2022, nr 15(4), 1370;
  - M. Krzykowski, *System wsparcia odnawialnych źródeł energii w Hiszpanii*, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny” 2015, nr 3(4),
  - M. Krzykowski, M. Mariański, *Failure to Ensure Legal Certainty as a Basis for Damage Claims. A Legal and Comparative Analysis*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2018, nr 109,
  - M. Krzykowski, M. Zientara, *Rola gminy w rozwoju energetyki wiatrowej – wybrane aspekty prawne*, [w:] T. Bojar-Fiałkowski (red.), *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, Bydgoszcz 2019,
  - M. Krzykowski, M. Zientara, *Rola gminy w rozwoju energetyki wiatrowej – wybrane aspekty prawne*, [w:] T. Bojar-Fiałkowski (red.), *Administrowanie i zarządzanie w sektorze publicznym. Teoria i praktyka*, Bydgoszcz 2019,
  - M. Krzykowski, M. Mariański, J. Zięty, *Principle of reasonable and legitimate expectations in international law as a premise for investments in the energy sector*, „International Environmental Agreements: Politics, Law and Economics” 2021, nr 21.

Warto podkreślić niezwykle aktualność tematów podejmowanych przez autora – poświęca on swoje prace m.in. systemowi wsparcia energii elektrycznej oraz biopaliw (bioetanolu) opartych na biomasie, zróżnicowaniu poszczególnych odnawialnych źródeł w bilansie energetycznym, energetyce wiatrowej czy ochronie inwestycji w sektorze energetycznym, komentując niemalże w czasie rzeczywistym kształtujące się otoczenie prawne.

Oprócz odnawialnych źródeł filarem działalności kandydata jest również efektywność energetyczna, technologie pomostowe oraz wytwarzanie ciepła i energii elektrycznej w wysokosprawnej kogeneracji. Nie omija także zagadnień związanych z charakterem usług użyteczności publicznej oraz obowiązkami publicznoprawnymi nakładanymi na przedsiębiorstwa energetyczne. Wśród tego rodzaju prac wyróżnić można:

- M. Krzykowski, *Wytwarzanie energii elektrycznej w technologii wysokosprawnej kogeneracji – zmiany legislacyjne na przestrzeni ostatnich lat*, „Forum Prawnicze” 2017, nr 1,

- M. Krzykowski, *Usługi użyteczności publicznej w sektorze ciepłowniczym*, „Studia Prawnoustrojowe” 2022, nr 56,
- M. Krzykowski, *Rozstrzyganie sporów pomiędzy deweloperem a przedsiębiorstwem energetycznym na tle umów przyłączeniowych*, [w:] M. Królikowska-Olczak, A. Bieranowski, J. Zięty (red.), *Działalność deweloperska w praktyce obrotu gospodarczego. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2014,
- M. Krzykowski, *Prawne uwarunkowania przesyłania dwutlenku węgla w Polsce*, [w:] A. Powalowski (red.), *Prawne instrumenty oddziaływania na gospodarkę*, Warszawa 2016,
- M. Krzykowski, *Komentarz do rozdziału IIB ustawy prawo energetyczne*, [w:] M. Czarnecka, T. Ogłódek (red.), *Prawo energetyczne. Ustawa o odnawialnych źródłach energii. Ustawa o rynku mocy. Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych. Komentarz*, Warszawa 2020,
- K. Krzykowski, *Formalnoprawne aspekty składowania dwutlenku węgla w polskim ustawodawstwie – wybrane aspekty prawne*, [w:] M. Nyka, T. Bojar-Fijałkowski, *Prawo zarządzania środowiskiem – aspekty sprawiedliwości społecznej*, Gdańsk 2017,

Ostatnim, często podejmowanym przez autora zagadnieniem w tej kategorii jest ochrona cybernetyczna w sektorze energetycznym z punktu widzenia jednolitego rynku energetycznego. Temat ten jest eksplorowany zwłaszcza w perspektywie transgranicznej współpracy Państw Członkowskich, o czym świadczą następujące prace anglojęzyczne:

- M. Krzykowski, J. Paś, A. Rosiński, *The assessment of the security level of power supplies regarding to objects of critical infrastructure*, „IOP Conference Series: Earth and Environmental Science” 2019, Vol. 2014,
- M. Krzykowski, *Legal aspects of cybersecurity in the energy sector – current state and latest proposals of legislative changes by the EU*, „Energies” 2021, nr 14(23).

2. Pozostałe regulacje sektorowe

Dr Michał Krzykowski incydentalnie podejmował także tematykę sektora transportowego, jednak jest to działalność marginalna na tle pozostałego dorobku naukowego i obejmuje ograniczoną liczbę publikacji¹.

---

¹ F. Losurdo, I. Dileo, M. Siergiejczyk, K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Innovation in the ICT Infrastructure as a key factor in enhancing road safety. A multi-sectoral approach*, [w:] H. Selvaraj, G. Chmaj, D. Zydek (red.), *25th International conference on systems engineering*, Los Alamitos 2017 oraz artykuł naukowy K. Krzykowska, M. Krzykowski, *Forecasting Parameters of Satellite Navigation Signal through Artificial Neural Networks for the Purpose of Civil Aviation*, „International Journal of Aerospace Engineering” 2019.

3. Prawo ochrony konkurencji i konsumentów

Badania w tej dziedzinie, co oczywiste, dotyczą przede wszystkim branży energetycznej i procesów liberalizacji tego rynku. Kandydatowi bliska jest tematyka nadużywania pozycji dominującej (zwłaszcza na rynku gazu ziemnego), mechanizmów konkurencyjnych, demonopolizacji, funkcjonowania rynku wewnętrznego czy klauzul abuzywnych w stosunkach z konsumentami. Wśród publikacji zagranicznych i krajowych na ten temat warto przywołać takie pozycje, jak:

- M. Krzykowski, *Nadużywanie pozycji dominującej na rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej – analiza na podstawie postępowania przeciwko spółce Gazprom i wybranych spraw*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2015, nr 1,
- M. Krzykowski, K. Krzykowska, *Will the European Commission's policy hinder gas supplies to Central and Eastern European countries? OPAL case decision*, „Energy Policy” 2017, nr 110,
- M. Krzykowski, *Nowa strategia energetyczna Unii Europejskiej – szanse i zagrożenia*, „Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią PAN” 2015, nr 90,
- M. Krzykowski, J.J. Zięty, *Milestone for Energy Solidarity Principle – Implication of the Judgment of the General Court of 10.09.2019 (T-883/16) for energy policy*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2020, nr 4,
- M. Krzykowski, J. Zięty, *Exempting new gas infrastructure in the context of the energy solidarity principle*, „Energy Policy” 2021, nr 155,
- M. Krzykowski, *Uchybienie ciążącym na Polsce obowiązkom na rynku gazu ziemnego – glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 10.09.2015 r. w sprawie C-36/14 Komisja Europejska przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej*, „Europejski Przegląd Sądowy” 2017, nr 1,
- M. Krzykowski, *Demonopolizacja rynku obrotu gazem ziemnym w Polsce*, [w:] S. Dudzik, B. Iwańska, N. Półtorak (red.), *Inteligentna i zrównowazona gospodarka sprzyjająca włączeniu społecznemu – wyzwania dla systemów prawnych Unii Europejskiej i państw członkowskich*, Warszawa 2017,
- M. Krzykowski, *Zasada dostępu stron trzecich w prawie energetycznym Unii Europejskiej i Polski*, Warszawa 2013,
- M. Krzykowski, *Wolność działalności gospodarczej a regulacja prokonkurencyjna w sektorze energetycznym*, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” 2016, nr 1,
- M. Krzykowski, *Nadużywanie pozycji dominującej na polskim rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2014, nr 24,

- M. Krzykowski, *Naruszanie zbiorowych interesów konsumentów na rynku energetycznym w świetle wybranego orzecznictwa Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów*, „Studia Prawnoustrojowe” 2015, nr 28,
- M. Krzykowski, *Sanctions in Polish competition law*, „Studia Prawnoustrojowe” 2016, nr 32,
- M. Krzykowski, *Ustawa o prawach konsumenta a odbiorca na rynku energetycznym*, [w:] T. Skoczny, D. Karczewska, M. Namysłowska (red.), *Ustawa o prawach konsumenta. Komentarz*, Warszawa 2015,
- M. Krzykowski, *Ochrona odbiorców wrażliwych energii elektrycznej i paliw gazowych – uwarunkowania prawne*, „Polityka Energetyczna” 2014, t. 17, z. 3.

Prace te charakteryzują się znaczną indywidualnością i rzetelną oceną – autor wielokrotnie podkreśla i umiejętnie argumentuje swoje stanowisko (często polemiczne), nie są to tylko proste studia przypadku, analizy prawne przedstawionego stanu faktycznego, a pełnowartościowe oceny, które mogą wpłynąć w pozytywny sposób na przyszłe procesy legislacyjne, kształtując sprawne postulaty *de lege ferenda*. Kandydat poświęca szczególną uwagę nie tylko prawu krajowemu, ale także regulacjom na szczeblu europejskim (co jest charakterystyczne dla sektora, w ramach którego prawo wspólnotowe i polityka energetyczna Unii Europejskiej to podstawowy wyznacznik) i aspektom prawnoporównawczym.

4. Publikacje naukowe – podsumowanie

Kandydat wskazuje, iż opublikował jako autor lub współautor ponad 40 publikacji (m.in. 2 monografie, 16 artykułów w krajowych czasopismach naukowych, 10 rozdziałów w monografiach naukowych), z czego 36 zostało opublikowanych po uzyskaniu stopnia doktora nauk prawnych, w tym 12 w języku angielskim (w puli tej znajduje się 8 artykułów w zagranicznych czasopismach naukowych). W przypadku współautorskich prac naukowych kandydat często pełnił rolę wiodącą – m.in. jest autorem 80% artykułu „Kwalifikacja biomasy jako odnawialnego źródła energii w procesie produkcji bioetanolu – wybrane aspekty prawne” czy 90% publikacji „Will the European Commission’s policy hinder gas supplies to Central and Eastern European countries? OPAL case decision”.

Warto podkreślić, że artykuły opublikowane zagranicą uzyskały łączny wskaźnik cytowania IMPACT FACTOR w wysokości 25.503. Pozostałe wskaźniki kształtują się równie ciekawie²:

- według raportu *Google Scholar Citations* wskaźnik Hirscha od 2017 r. wyniósł 6, wskazano także, że liczba wszystkich cytowań notowanych w bazie Google wynosi 108 [92 od roku 2017 r.], w tym tylko 6 autocytowań,
- według raportu *Web of Science* wskaźnik Hirscha wynosi 3 (łączna liczba cytowań: 25),
- łączna wartość punktacji MNiSW wynosi 1130 punktów.

Kandydat publikował swoje prace naukowe w tak istotnych czasopismach, jak „Energy Policy”, „Polityka Energetyczna”, „International Journal of Aerospace Engineering” „Studia Prawnoustrojowe”, „Europejski Przegląd Sądowy”, „Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny”, „Zeszyty Naukowe Instytutu Gospodarki Surowcami Mineralnymi Polskiej Akademii Nauk”, „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” czy „Studia Prawno-Ekonomiczne”.

5. Istotna aktywność naukowa realizowana w więcej niż jednej uczelni lub instytucji naukowej, w tym zagranicznej

Co prawda podstawowym miejscem pracy kandydata jest UWM w Olsztynie, jednakże podejmował on także aktywność międzynarodową w postaci:

- 3-tygodniowego stażu dydaktyczno-naukowego (listopad 2014) na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Walencji – przedmiotem stażu była wymiana doświadczeń dydaktycznych oraz badania komparatystyczne nad systemem wsparcia odnawialnych źródeł energii w hiszpańskim systemie prawnym, a ich zwieńczeniem była publikacja artykułu naukowego pt. *System wsparcia odnawialnych źródeł energii w Hiszpanii*,
- 3-miesięczny staż naukowy (2019 r.) staż naukowy we Florenckiej Szkole Regulacji/Robert Schuman Centre for Advanced Studies przy Europejskim Centrum Uniwersyteckim we Florencji – kandydat pełnił funkcję *visiting fellow* na zaproszenie prof. Leigh Hancher. Przedmiotem stażu był udział w licznych warsztatach i panelach dyskusyjnych oraz prowadzenie badań dotyczących prawnych środków ochrony inwestycji energetycznych, infrastruktury krytycznej czy kodeksów sieci, zagadnienia te stały się podstawą badawczą rozwijaną w późniejszych publikacjach naukowych.

---

² Dane na dzień złożenia wniosku o przeprowadzenie postępowania w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne

Kandydat brał także udział w szeregu zagranicznych wydarzeń naukowych, z których warto wyróżnić np. wykład w języku angielskim w ramach programu „Teaching staff mobility Socrates/Erasmus” pt. *Third party access rule in European Energy Law* na Uniwersytecie Jaume I w Castellón w Hiszpanii (2010 r.), czy prowadzenie wykładu pt. *Internal Energy Market. Basic Rules* na Uniwersytecie Aldo Moro w Bari (Włochy) w ramach programu Erasmus+ (2016 r.). Oprócz tego kandydat aktywny był także w jednostkach krajowych, uczestnicząc w:

- stażu dydaktyczno-naukowym w Centrum Studiów Antymonopolowych i Regulacyjnych (CARS) na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego (styczeń 2015 r.) – przedmiotem stażu były badania dotyczące konkurencji na rynku gazu ziemnego Unii Europejskiej oraz udział w zajęciach dydaktycznych.

Efektom stażu było pogłębienie współpracy z CARS – kandydat otrzymał w 2020 r. rolę organizatora oraz kierownika Laboratorium Klimatyczno-Energetycznego CARS (jednostki, której celem jest realizacja szerokiego spektrum działań w sektorze energetycznym, w tym m.in. badań, ekspertyz i konferencji naukowych czy zacieśnienie współpracy pomiędzy nauką a administracją publiczną). Laboratorium jest płaszczyzną łączącą badaczy z różnych ośrodków naukowych: krajowych (UWM, UKSW, UJ, UW, UŁ) i zagranicznych: Uniwersytet w Wageningen (Holandia), Uniwersytet w Bergen, (Norwegia), a do największych sukcesów jego działalności należy zaliczyć m.in. międzynarodową konferencję naukową *Energy sector challenges in the era of energy transformation and the COVID-19 pandemic* (6–7 grudzień 2021 r.) z udziałem prelegentów z kraju i zagranicy.

IV. OCENA MONOGRAFII NAUKOWEJ

We wniosku habilitacyjnym kandydat wskazał, iż osiągnięciem naukowym, będącym podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, jest publikacja pt. *Transgraniczny handel i inwestycje w sektorze energetycznym Unii Europejskiej. Problematyka prawna*, która ukazała się w 2022 r. nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (ISBN 978-83-8100-341-4).

Monografia składa się z czterech rozdziałów, krótkiego wstępu i zakończenia wraz z rekomendacjami. Publikację recenzował dr hab. Adam Szafranski oraz dr hab. Mariusz Swora. We wstępie określono zwięźle podejmowany problem badawczy i wskazano główną hipotezę (s. 17, 18):

Celem badan jest ustalenie, czy obowiązujące regulacje prawne zapewniają swobodny transgraniczny obrót i inwestycje w sektorze energetycznym UE, a także określenie prawnych aspektów determinujących zakres przedmiotowej swobody, tak w wymiarze wewnętrznym, jak i zewnętrznym (...). Uznając powyższe uwarunkowania, postawiono hipotezę, że transgraniczny handel i inwestycje stanowią warunek ukończenia budowy jednolitego rynku energetycznego obejmującego rynek energii elektrycznej i gazu ziemnego. W tym miejscu jednak konieczne jest rozważenie, czy transgraniczny handel i inwestycje wymagają zapewnienia rozwiązań prawnych gwarantujących im pełną swobodę, czy też pozostawienia pewnych obszarów poza sferą regulacji.

Opracowano także pytania pomocnicze i opisano zastosowane metody badawcze oraz dotychczasowy stan badań. Sama publikacja ma ponad trzysta stron i przeszło tysiąc przypisów odnoszących się do bogatego zakresu bibliograficznego, obejmującego publikacje krajowe i przede wszystkim zagraniczne. Imponujący jest także dogłębny przegląd orzecznictwa, zwłaszcza sądów unijnych.

Rozdział pierwszy („Źródła prawa w zakresie handlu i inwestycji w sektorze energetycznym”) jest rozbudowanym wprowadzeniem, stanowiącym kompleksowe rozpoznanie usytuowania transgranicznego handlu i inwestycji w obszarze sektora energetycznego w międzynarodowym prawie inwestycyjnym i handlowym oraz prawie pierwotnym Unii Europejskiej, któremu to optacowaniu towarzyszy spójne przedstawienie kwestii terminologicznych (podstawowych pojęć i instytucji). Rzetelne przedstawienie otoczenia prawnego jest podstawą dalszych rozważań i jak wskazał sam autor (s.88): „stabilność regulacyjna i przewidywalność prawa stanowią jeden z fundamentalnych czynników podejmowania długoterminowych decyzji inwestycyjnych w sektorze energetycznym”.

Drugi rozdział („Relacje zachodzące między prawem Unii Europejskiej a prawem międzynarodowym w obszarze handlu i inwestycji w sektorze energetycznym”) nakreśla zarys zewnętrznej polityki energetycznej Unii Europejskiej, m.in. w stosunku do Federacji Rosyjskiej (należy zaznaczyć, że publikacja obejmuje stan na dzień 1 września 2021 r.). Warto podkreślić, że przedstawiona w tym rozdziale perspektywa pozwala na uniknięcie, częstego w badaniach z tego zakresu (przytaczających zazwyczaj tylko ogólnikowe odwołania), wykluczenia bardziej szczegółowych zagadnień dotyczących państw trzecich i automatycznego przyjęcia perspektywy wyłącznie europocentrycznej. Powyższe daje szerszy pogląd na kwestię wpływu międzynarodowego prawa publicznego na inwestycje w sektorze energetycznym oraz cały proces kształtowania się globalnego porządku prawnego w obszarze energetyki.

Kolejny rozdział („Połączenia międzysystemowe jako determinanty transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym”) poświęcony jest znaczeniu infrastruktury przesyłowej w kształtowaniu jednolitego rynku energetycznego, a w konsekwencji mechanizmom (rozwiązania prawne i wsparcie finansowe) mającym ułatwić proces inwestycyjny w sieci transgraniczne, zmierzający do zwiększenia konkurencyjności oraz bezpieczeństwa dostaw.

Rozdział czwarty („Kodeksy sieci i ich rola w zwiększaniu transgranicznego handlu i inwestycji w sektorze energetycznym”) omawia szczegółowo instrumenty prawne służące integracji i optymalizacji, umożliwiające efektywne zarządzanie siecią elektroenergetyczną i gazową. Jak opisuje sam autor (s. 191): „analizie poddane zostają kodeksy sieci zarówno z perspektywy procedury ich przyjmowania, celów, dla których są one ustanawiane, jak i ich skuteczności w zwiększaniu transgranicznych przepływów energii elektrycznej i gazu ziemnego”.

W zakończeniu monografii, w samym tytule jej zwieńczenia podkreślono, iż nie jest to tylko i wyłącznie zwięzłe podsumowanie, ale także rekomendacje. Autor odnosi się zarówno do hipotezy sformułowanej na wstępie, jak i poszczególnych pytań badawczych, starając się rozpoznać: „w jakim zakresie obowiązujące normy prawne, dotyczące transgranicznego handlu i inwestycji, sprzyjają procesowi budowy jednolitego rynku energetycznego oraz czy są one wystarczające dla ukształtowania ogólnounijnego, czy raczej regionalnego rynku energetycznego”.

Autor słusznie podkreśla znaczenie relacji pomiędzy racjonalnym zarządzaniem a inwestycjami w sektorze energetycznym, zaś podjęta przez niego problematyka nie stanowiła dotychczas

przedmiotu kompleksowego opracowania, zarówno w literaturze polskiej, jak i zagranicznej. Opracowanie jest więc swoistym novum w tej dziedzinie.

Układ monografii jest niezwykle przejrzysty, jest napisana specjalistycznym (jednakże przy tym także przystępnym) językiem, a strona edytorska nie budzi zastrzeżeń. Wielką zaletą publikacji jest jej szczegółowość i interesujący poznawczo wybór zagadnienia eksperckiego, zaś sama praca stanowi kompleksowe, analityczne opracowanie tej tematyki, którego dotychczas brakowało na rynku wydawniczym.

Ma ona przede wszystkim walor systematyzujący, jednak także wyłania się z niej przyczynek nowatorski, zważywszy na obecność zauważalnej refleksji krytycznej konstruowanej przez autora, mogącej być zalążkiem szerszego dyskursu naukowego.

Biorąc pod uwagę powyższe wskazane przez kandydata osiągnięcie naukowe (recenzowana monografia) stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej. Autor biegle posługuje się, w zależności od rodzaju analizowanego materiału, wieloma metodami badawczymi (m.in. metodą dogmatycznoprawną, historycznoprawną czy analizą danych statystycznych), zaś wybór pola badawczego i konsekwentna jego realizacja w toku pracy naukowej świadczy o wysokiej specjalizacji kandydata.

V. OCENA AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ HABILITANTA

Dr Michał Krzykowski jest postacią rozpoznawalną w środowisku naukowym zgromadzonym wokół zagadnień prawa energetycznego, m.in. dzięki wieloletniemu, aktywnemu udziałowi w krajowych i zagranicznych wydarzeniach naukowych. Na uznanie zasługuje spójny tematycznie dorobek naukowy kandydata, szczegółowo wskazany w punkcie II i III niniejszej opinii.

Jego prace naukowe charakteryzują się osadzeniem refleksji prawnej w szerokiej perspektywie politycznej i społecznej, prezentują wysoki poziom rozważań – co do zasady nie stanowią tylko i wyłącznie opracowań opartych na istniejącym i wielokrotnie przetwarzanym dorobku doktryny. Prowadzony wywód naukowy jest zazwyczaj świadomy i precyzyjny. Ponadto kandydat wykazuje znaczną aktywność zarówno w działalności dydaktycznej, jak i organizacyjnej. Z sukcesem realizuje projekty naukowe i cieszy się nieposzlakowaną opinią środowiska akademickiego.

VI. PODSUMOWANIE

Kandydat, już po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk prawnych, znacznie powiększył swój dorobek zawodowy i naukowy, a całokształt jego działalności, w tym będąca podstawą habilitacji monografia, stanowi znaczny wkład w rozwój dyscypliny nauki prawne. Ponadto kandydat realizuje aktywność naukową w więcej niż jednej uczelni naukowej lub instytucji naukowej, także zagranicznej. Z uznaniem należy także podejść do jego działalności dydaktycznej i organizatorskiej oraz zrealizowanych projektów badawczych.

Z powyższych względów uznaję, iż osiągnięcia naukowe ubiegającego się o nadanie stopnia doktora habilitowanego dr. Michała Krzykowskiego odpowiadają wymaganiom wskazanym w art. 219 ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, tym samym uzasadniają nadanie wyżej wymienionemu stopnia doktora habilitowanego.

dr hab. Mirosław Pawełczyk, prof. UŚ

